

Marko Stabej

Filozofska fakulteta, Ljubljana

DOI: 10.4312/SSJLK.60.20-29

Ikoničnost v pisnem javnem diskurzu

Podoba pisnega javnega diskurza ima ikonični potencial: oblikovanost sporočila lahko sporoča dodatne pomene, ti pomeni pa so interpretativno bolj ali manj odprti. Na štirih primerih, plakatu, napisih na fakultetnih kabinetih, drsnici s predstavitve na fakultetnem informativnem dnevu ter dveh dvojezičnih javnih napisih v Ljubljani, pokažemo različne razsežnosti ikoničnega potenciala.

ikoničnost, javni diskurz, pragmatika, sociolingvistika

Written public discourse has iconic potential: the form of a message can communicate additional meanings, which can more or less be interpreted in various ways. Four examples are used to demonstrate various dimensions of iconic potential: a poster, signs on university office doors, a presentation slide from the university's open house day, and two bilingual public signs in Ljubljana.

iconicity, public discourse, pragmatics, sociolinguistics

Odtujitev: razbesedenje

To je plakat za mednarodno filozofsko konferenco, ki je potekala v Ljubljani konec septembra 2023.¹ Samo po sebi je precej nenavadno dejstvo, da se v javnem mestnem prostoru s plakati oglašuje filozofska konferenca, čeprav je po drugi strani glede na to, da je med mednarodno najbolj prepoznavnimi Slovenci filozof Slavoj Žižek (ki sicer na konferenci ni nastopal), najbrž manj nepričakovano, kot bi bilo sicer.

Plakat je zanimiv med drugim zaradi načina oblikovanja, ki uporabi načelo ikoničnosti. Ikoničnost lahko semiotično opredelimo kot posebno lastnost znaka, da je njegov označevalec tako ali drugače podoben označencu. Splošno rečeno so v množici jezikovnih znakov taki znaki (ki se jim občasno reče tudi *motivirani* znaki) razmeroma redki; *nemotiviranost* jezikovnega znaka pomeni večjo semiotično moč naravnih jezikov, saj lahko tako učinkovito označujejo najrazličnejše označence, tudi tiste brez kakršnekoli snovne podlage in oblike in torej v izjavah tvorijo kompleksnejše ter abstraktnejše pomene.

Slika 1: Plakat Odtujitev (vir: osebni arhiv)

1 <https://www.ff.uni-lj.si/dogodki/mednarodna-filozofska-konferenca-odtujitev>

Kaj je torej ikoničnega na plakatu? V besedi *odtujitev*, ki pomeni, da nekaj neha biti domače, blizu, bodisi v obliki lastnine bodisi v obliki pozitivnega čustvenega odnosa (ali seveda oboje), je črka *j* vidno izločena iz besede, zapisana nad besedno vrstico, in to postrani. Pomen besede *odtujitev* in način njenega zapisa torej v tem primeru združi pomenska poteza [ne biti [skupaj]] kot običajno]. Z načinom zapisa pa se – najbrž hkrati – sprožijo še drugi učinki, najverjetneje tudi ti z ikoničnim potencialom; z izločitvijo črke *j* nad vrstico beseda *odtujitev* sicer ostane prepoznavna kot ena beseda, obenem pa vidno razpade na dva niza, *odtu* in *itev*. Vsaj *odtu* lahko preberemo kot *od tu*, torej zvezo predloga *od* in deiktičnega krajevnega prislova *tu*; torej je deiktično označeni kraj komunikacije s predlogom vred v pomenu izhodišča – nekam drugam od *tu* – kar pa je v bistvu glavna pomenska poteza *odtujitve*. Drugi niz *itev* sicer ni samostojna beseda, je pa zelo pogosto priponsko obrazilo za tvorbo glagolnikov – in glagolnik je sam po sebi kot vrsta besede neke vrste *odtujitev* dejanja iz glagola v samostalnik. Doslej nismo omenili še enega vidnega in nenavadnega elementa na plakatu, in sicer pike levo od črke *j* (v bistvu nad njo v pokončni postavitvi); tudi ta sicer ima ikonični potencial, čeprav ga je težje naravnost opredeliti. Ne vemo, ali je samostojna semiotična enota ali pa odtujena od svoje vloge kot sestavina črk *i* in *j* – čeprav *sta i* in *j* kot veliki črki praviloma brez pike. Asociacij v zvezi s piko pa je še več. Ena od njih je recimo frazem *postaviti piko (na i)* s pomenom *nekaj končati, dokončati*. A na plakatu je pika postavljena samostojno, kar vzbuja vtis neke vrste odprtosti in nenadnadnje: filozofskega.

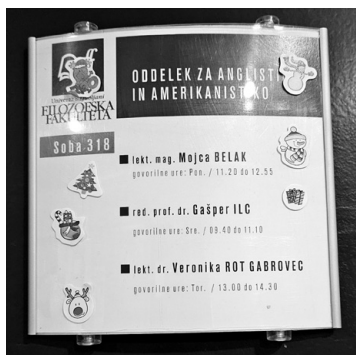
Seveda se nam postavlja vprašanje, kakšen namen in kakšen učinek ima taka ikoničnost. In seveda nimamo zanesljivega odgovora. Zato smo zgoraj že uporabili besedno zvezo *ikonični potencial* – kar pomeni, da ne vemo, ali sprejemniki in sprejemnice ikoničnost sprejmejo, kognitivno aktivirajo (kar seveda lahko naredijo, ne da bi se tega izrecno zavedali) ali ne. A težko se izognemo tezi, da taka ikoničnost pomen znaka okrepi (čeprav si ne predstavljamo natanko, kaj naj bi to pravzaprav pomenilo). Morda sproži zadovoljstvo pomenskega ujemanja po eni strani, po drugi strani pa opozori na pomensko dimenzijo besede, doseže bolj živo zavedanje pomena (v nasprotju z avtomatizacijo pripisovanja pomenov znotraj jezikovnih nizov, kot rutinsko počnemo pri vsakdanji komunikaciji). Če se poigramo z besedami: ikoničnost samoumevnost pomena spremeni v umevnost. Ali odmevnost?

Kdo je kje: napisi na vratih fakultetnih kabinetov

Pravzaprav ima vse, kar je napisanega in izrečenega, ikonični potencial. Izrečeno in izgovorjeno zaenkrat puščamo ob strani, ker je tam meja med ikoničnostjo in nadsegmentno prozodičnostjo zelo tenka. Pri napisanem pa je tako, da ima interpretativni potencial vsaka dodana poteza posameznega pisnega segmenta v primerjavi s celotnim nizom. Nekaterim skoraj samodejno pripisujemo dogovorjene vrednosti, npr. veliko začetnico interpretiramo kot znak za začetek samostojnega stavka ali kot napotilo za interpretacijo lastnoimenskosti

(ali oboje) – ker smo tako opismenjeni. Če velika začetnica ne označuje enega ali drugega, lahko pomeni tudi »izraz posebnega razmerja ali spoštovanja« do tistega, kar s tako označeno besedo poimenujemo – pravopis² to rabo označuje kot »neobvezno« in je tako pravzaprav izrazito ikonična.

Je pojav z ikoničnim potencialom tudi tako vsakdanja reč, kot so napisi na vratih fakultetnih kabinetov (ali na splošno, na vratih kakršnikoli pisarn)? Napisi z imeni in priimki zaposlenih, morebiti še s podatki o njihovi dosegljivosti, uradnih urah in podobnim? Zdi se, da ja. Hkrati so napisi tudi zanimiv poligon za opazovanje oblikovanja in vzdrževanja socialnih dimenzij, za vprašanje implicitnih norm pri njihovem oblikovanju in pragmatične igre med hotenim in dojetim sporočilom.

Slika 2

Slika 3

Slika 4

Slika 5

Slike 2–5: Napisi na kabinetih na Filozofski fakulteti (foto: Ina Poteko)

2 Slovenski pravopis, Pravila, paragrafi 111–114,
https://fran.si/134/slovenski-pravopis/datoteke/Pravopis_Pravila.pdf

Če je v neki pisarni ali drugem prostoru več delavcev in delavk, je treba njihova imena (in druge podatke) na fizičnem napisu (pa tudi v digitalnem tekstu na spletnih straneh) na nek način razvrstiti. Ponuja se več možnosti. Najbolj konvencionalna se zdi razvrstitev po abecedi (tako je na Sliki 2). Je abecedni red najbolj običajen prav zato, ker je brez ikonične-ga potenciala? Čim priimki³ na napisu niso razporejeni po abecedi, je verjetno, da razpored nosi neko dodatno informacijo in odpre se prostor za interpretacijo. S kakšnimi možnostmi? Domisljimo se lahko tehle:

1. Zgoraj/najprej oseba z najvišjim službenim statusom, z nadaljnjo padajočo razvrstitvijo (Slika 3).
2. Zgoraj/najprej oseba z najdaljšim službenim stažem, z nadaljnjo padajočo razvrstitvijo (Slika 4).
3. Zgoraj/najprej oseba, ki je v danem kabinetu najdlje, z nadaljnjo padajočo razvrstitvijo (Slika 5).

Hiter pregled množice napisov na kabinetih in pisarnah Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani⁴ kaže, da je možnih razporeditev, najverjetneje povezanih s statusom oseb v kabinetih, še več, z vsaj dvema ločnicama: med redno, začasno zaposlenimi in nekdanjimi zaposlenimi, torej upokojeanci, ter med stalnimi in nazivnimi delavci in delavkami (torej tistimi, ki so samo nosilci neke mandatne funkcije). Možno je tudi, da kriteriji za razporeditev delno ali popolnoma sovpadajo – da recimo razvrstitev po abecedi priimkov sovpada z razvrstitvijo po službenem statusu.

Zanimivo je, da napisov na kabinetih ne ureja čisto noben fakultetni (ali celo univerzitetni) pravilnik. Vprašanje je, ali je podoba napisov kakorkoli interno regulirana in proces njihove priprave in objave kakorkoli normiran in sankcioniran. Očitno deloma je, vsaj tehnično, saj je njihova zunanja podoba bolj ali manj enaka, napis tehnično izvede fakultetna služba za fotokopiranje. Hkrati pa je tudi očitno, da so prakse oblikovanja napisov v isti ustanovi in isti stavbi zelo različne in so ponekod poenotene znotraj posameznega oddelka (kot temeljne fakultetne organizacijske enote), ponekod pa tudi to ne in je to zadeva odločitve same kabinetne skupnosti (oziroma tistega, ki predlog napisa pripravi). Zanimivo pa je tudi vprašanje, komu je ikonični potencial napisov sploh namenjen. Zunanji obiskovalci in obiskovalke fakultetnih kabinetov so – sodeč predvsem po lastni izkušnji – vse redkejši, še posebej nenajavljeni. Razmeroma pogosto v kabinete prihajajo kvečjemu študenti in študentke, bodisi za konzultacije bodisi za opravljanje ustnih izpitov. A ti vedo, kam in h komu prihajajo, zato zanje morebitna ikonična informacija o hierarhični razporeditvi oseb

3 Zanimivo je že to, da kar samodejno privzamemo priimke kot edini smiselni predmet abecednega razvrščanja, čeprav so imena na takih napisih skoraj zmeraj pred priimki (na FF UL dosledno zmeraj) in s semi-otičnega stališča v konkretni situaciji čisto nič manj uporabna za razvrščanje od priimkov.

4 Stanje 22. 2. 2024. Analiza temelji na fotografijah, ki jih je posnela Ina Poteko, za kar se ji najlepše zahvaljujem.

v kabinetu niti ni relevantna. Zato domnevam, da je ta informacija namenjena predvsem uporabnikom in uporabnicam kabineta in njihovi hierarhični umestitvi, nato oddelčni in fakultetni skupnosti in šele nato, zelo potencialno, tudi zunanjim obiskovalcem in obiskovalkam.

Študirati medicino zaradi ugleda in denarja

Na začetku februarja so v Sloveniji tako imenovani informativni dnevi. Dneva sta pravzaprav le dva, petek in sobota. Univerze in visoke šole na ta dva dneva pripravijo predstavitve svojih študijskih smeri za dijake in dijakinje zadnjega, 4. letnika gimnazij in drugih srednjih šol, srednje šole pa predstavitev svojih programov za osnovnošolke in osnovnošolce zadnjega, 9. razreda. Ker so generacije vse manjše in je ustanov vse več, si izobraževalne ustanove zelo prizadevajo, da bi se zanje odločilo in nanje vpisalo čim večje število mladostnikov in mladostnic, zato pripravljajo privlačne predstavitve; nekatere se celo oglašajo s plakati in videooglasi v različnih medijih.

Pozimi 2023/24 je bil javni prostor Republike Slovenije zaznamovan s stavkami. Med stavkajočimi skupinami so (bili) tudi zdravniki; 15. 1. 2024 je stavko razglasil FIDES, sindikat zdravnikov in zobozdravnikov Slovenije, in v marcu, mesecu pripravljanja tega prispevka, še kar traja. Javnost je zahtevam zdravniškega sindikata (predvsem po višjih plačah) vse bolj nenaklonjena.

Na informativni dan, 16. 2., je po družabnih omrežjih završalo. Viralno so se razširjale fotografije z naslednjim motivom:

Slika 6: Prosojnica predstavitve MF UL 1 (vir: Facebook)

To je prizor s predstavitve za bodoče študente na Medicinski fakulteti Univerze v Ljubljani. Fotografije je večinoma spremljalo izraženo ogorčenje ob interpretaciji, da je dekan fakultete med glavnimi razlogi za študij medicine navedel na prvih mestih ugled, denar in pripadnost izbrancem, šele na zadnjem pa je želja pomagati sočloveku. Fakulteta je naslednji dan pripravila objavo z videom in komentarjem:⁵ »Po včerajšnjem informativnem dnevu, ki je potekal 16. februarja 2024, smo zaznali, da so se v javnosti začele širiti napačne in iz konteksta iztrgane interpretacije ene od prosojnic, ki jo je predstavil dekan Medicinske fakultete, prof. dr. Igor Švab. Vabimo vas, da si ogledate

5 <https://www.facebook.com/watch/?ref=saved&v=952613770206905>

posnetek z današnjega informativnega dneva, kjer je dekan ponovno izpostavil nekatere ustrezne in neustrezne motive za študij medicine«. Na tem videu med drugim vidimo eno prosojnico pred zgorjo, viralno, seveda pa lahko tudi slišimo dekanovo razlago, da ugled, denar in pripadnost izbrancem **niso** pravi razlogi za študij medicine. Marsikdo, ki je ob viralni fotografiji izražal ogorčenje – vsaj na Facebooku, ki ga kot edino družabno omrežje avtor spremljam – se je po tej objavi posipal s pepelom in se opravičeval.

A v luči naše teme, ikoničnosti, je bila odmevna dekanova prosojnica nespametna poteza. Oblikovanje vseh štirih alinej v isti podobi pomeni, da v sliki ni bilo nobenega ikoničnega potenciala za diametralno razlikovanje med vsebino posameznih alinej (recimo *nekaj je dobro* in *nekaj je slabo*). Naslov prosojnice je bil Razlogi in v luči konteksta informativnih dni se je samodejno ponujala interpretacija, da dekan v imenu fakultete pač navaja razloge za študij medicine. Ker drugega ikoničnega potenciala ni bilo, se je pri interpretaciji ponujala hierarhija zaporedja: od najvišje do najnižje alineje. Torej je bil na prvem mestu *ugled*, nato *denar*, *pripadnost izbrancem* in šele na koncu *pomagati sočloveku*. Ne samo torej, da so bile vse stvari (navidezno) izenačene kot enaka vrsta razlogov, celo njihova razvrstitev je bila (za večino javnosti) moralno sporna – pomoč sočloveku šele na zadnjem mestu!

To je seveda scenarij interpretacije pri fotografiji, iztrgani iz konteksta. V dejanskem komunikacijskem dogodku, predstavitvenem nastopu, je bila – kot so kasneje z medicinske fakultete na veliko pojasnjevali – zadeva čisto jasna; dekan je najprej navedel, kaj niso pravi razlogi za študij medicine, in šele na koncu navedel edinega pravega. Prosojnico je spremljal besedni komentar, oziroma obratno, prosojnica je bila spremna opora ustne predstavitve. Toda pri sodobnem načinu konzumiranja in nadaljnega širjenja informacij je mogoče zanesljivo domnevati, da družabnoomrežno posredovanje informacij (pretežno s fotografijami) skoraj zmeraj pomeni vsaj redukcijo kontekstualnih informacij, če že ne popolno dekontekstualiziranost. In če bi se želeli na fakulteti izogniti možnosti zlonamerne napačne interpretacije, bi morala biti prosojnica oblikovana tako, da bi bila vidno jasna razlika med pravimi in nepravimi razlogi za študij medicine. To bi bilo mogoče narediti na več načinov, od običajnega pisnega načina vzpostavljanja drugačnosti z drugačno pisavo (odebeljeno, poševno ...), z drugačno barvo (ponuja se recimo možnost konvencionalne semaforke ikoničnosti zelene kot nečesa zaželenega in rdeče kot nečesa nezaželenega), morda s prikazom v dveh stolpcih ali z opremljenostjo treh alinej s križcem (kot ikoničnim znakom za narobe) in zadnje s kljukico (kot znakom za prav, ustrezno); vse te (in kakšne druge) možnosti lahko nastopajo bodisi posamično bodisi hkrati.

Slika 7: Prosojnica predstavitve MF UL 2
(vir: Facebook)

Zamislimo pa si lahko tudi druge scenarije: morda je bila oblikovna izenačenost alinej le sredstvo za retorično doseganje napetosti, ki je bila nato učinkovito razrešena s pojasnilom. Lahko pa bi bila to celo premišljena poteza, ki je povečala odmevnost informativnega dogodka, sicer s prehodnim tveganjem izgube dostojanstva in verodostojnosti, ki pa ga je naknadno pojasnilo izničilo in se je konec koncev pozitivni vtis o medicinski fakulteti celo okrepil.

Čigav je večji?

Slika 8: Informativna tabla, Ljubljana 2022
(vir: osebni arhiv)

Slika 9: Oglas, Ljubljana 2020
(vir: osebni arhiv)

Napisi v javnem prostoru imajo vrsto dimenzij (Stabej 2006). Opravljajo vlogo praktičnega obveščanja (označevanja, usmerjanja, oglaševanja), hkrati pa lahko prikrito sporočajo še t. i. simbolne pomene. V dvojezičnih okoljih dvojezični javni napisi zunanjim obiskovalcem in obiskovalkam recimo sporočajo navzočnost manjšine, manjšini sami dajejo občutek enakopravnosti in spodbude za javno in uradno rabo svojega jezika. V pravnem redu Republike Slovenije imata tako ustavni avtohtoni manjšini, italijanska in madžarska, na ozemlju občin, kjer živita, pravico do dvojezičnih napisov. Tudi slovenske manjšinske skupnosti v sosednjih državah imajo to pravico, a v različnih državah in na različnih področjih v različnem obsegu.

Prvi slovenski narodni politični program, Zedinjena Slovenija 1848, je kot eno od treh temeljnih programskih točk zahteval enojezičnost slovenskega javnega prostora –

v slovenščini (Granda 1999, Prunk 1987).⁶ Sicer postopoma, a odločno. V večjezični avstrijski monarhiji z vse dominantnejšo nemščino kot *de facto* vsedržavnim jezikom je bil še vse 19. stoletje vidni javni prostor na slovenskem ozemlju skoraj v celoti v nemščini. Vzpostavitve prakse javnih napisov v slovenščini je bil politično zelo zahteven proces, poln zapletov in nasprotovanj. Tudi v jugoslovanskem državnem okviru po letu 1918 si je slovenščina v marsičem morala deliti vidni javni prostor z novim *de facto* dominantnim jezikom, srbohrvaščino, in to sprva celo v cirilični pisavi. To se je nadaljevalo tudi po 2. svetovni vojni v okviru federativne ljudske oz. kasneje socialistične republike Jugoslavije (SFRJ). Del slovenske politične in splošne javnosti se je temu upiral in si dejavno prizadeval za bodisi izključno slovensko javno enojezičnost bodisi za jasno in nedvoumno vidno dominantnost slovenščine z izjemnim dopuščanjem vzporedne srbohrvaščine. Sociolingvistična akcija Slovenščina v javnosti (Pogorelec 1983) v soorganizaciji Socialistične zveze delovnega ljudstva (SZDL) in Slavističnega društva Slovenije, ki si je po eni strani prizadevala za utrditev statusa slovenščine kot edinega javnega jezika na ozemlju Socialistične republike Slovenije in po drugi strani za ustrezne in učinkovite jezikovnonačrtovalne rešitve praktičnih jezikovnih problemov v slovenskem okolju, se je posvečala tudi različnim javnim napisom. Delovna skupina za jezik v turizmu je v svojem gradivu zapisala:

Če so posebni razlogi tudi za sporočilo v jeziku drugih narodov Jugoslavije, ki v slovenskem prostoru ne predstavljajo prvega jezika (prvi jezik je tu slovenski, italijanski in madžarski), je potrebno napis oblikovati v slovenskem in zaželenem jeziku, razmerje pa z zapovrstjem ali oblikovnimi sredstvi jasno nakazati. (Pogorelec 1983: 58)

Torej bi morali biti večjezični napisi oblikovani tako, da je jasno razvidna dominantnost statusa slovenščine. Seveda je bilo razpravljalcem in razpravljalkam jasno, da so za turistične namene celo bolj kot v jezikih narodov Jugoslavije vse bolj potrebni tudi napisi in obvestila v tujih jezikih, a z istim načelom: slovenščina mora biti vidno dominantna.

V samostojni Republiki Sloveniji je praksa javnih sporočil v jeziku drugih narodov Jugoslavije – *de facto* je to pomenilo skoraj izključno v srbohrvaščini – takorekoč čez noč izgini-la, za kaj takega ni bilo več razloga oziroma potrebe. Krepila pa se je prisotnost javnih sporočil (tudi) v angleščini. Danes kar nekam smešno izzveni ogorčeno mnenje razpravjalca Janeza Gradišnika iz leta 1979, ko javni napis na novem ljubljanskem hotelu, ki je postal del ameriške hotelske verige Holiday Inn, razglasi kar za osramotitev slovenščine.⁷ Seveda še danes obstajajo bojeviti zagovorniki enojezičnosti slovenskega vidnega javnega prostora

6 Stane Granda: *Prva odločitev za Slovenijo: dokumenti z uvodno študijo in osnovnimi pojasnili*. Ljubljana, Nova revija, 1999. Janko Prunk: *Slovenski narodni programi: narodni programi v slovenski politični misli od 1848 do 1945*. Ljubljana, Društvo 2000, 1987.

7 »Če govorimo o tem, da bomo v Ljubljani vsak čas dobili napis 'Holiday Inn', ali da ga celo že imamo, pa se ob tem samo zgražamo, ničesar pa nismo pripravljeni ukreniti, da se takšna osramotitev slovenščine prepreči, potem smo že vnaprej kapitulirali pred malomarnim in podcenjujočim gledanjem poslovnega in gospodarskega sveta na slovenščino.« (Pogorelec 1983: 126)

(oz. t. i. slovenske jezikovne krajine).⁸ Zakon o javni rabi slovenščine (2004) sicer zagotavlja obveznost slovenščine v javnih napisih:

20. člen

(javna obvestila in navodila)

- (1) Javni opozorilni napisi, pisna ali govorna navodila, informacije in razglasi v Republiki Sloveniji so v slovenščini, kjer je to potrebno ali običajno, pa tudi v drugih jezikih.
- (2) V elektronskih komunikacijskih in kontrolnih napravah mora biti omogočena izbira slovenščine in upoštevan slovenski črkopis.
- (3) Bančni avtomati, igralni avtomati, parkirne ure in druge naprave, ki so namenjene javni uporabi in oddajajo sporočila v digitalni tehniki, morajo biti programirani tako, da po vsakokratni izbiri in uporabi tujega jezika samodejno vračajo na prvo mesto slovenščino.

A zakon pri javnih napisih ne zahteva vidne dominantnosti slovenščine, razen v digitalnem okolju, kjer mora biti pred uporabo zmeraj na prvem mestu. Pri dveh drugih oblikah javne rabe pa zakon prepoveduje grafično poudarjenost tujejezičnega zapisa:

10. člen

(poimenovanje javnih funkcij in naslovov)

- (1) Poimenovanja političnih funkcij, poklicev ter strokovnih in znanstvenih naslovov posameznikov so v slovenščini.
- (2) Kadar so imena iz prejšnjega odstavka zapisana tudi v tujem jeziku, ta v zapisu ne smejo biti grafično bolj poudarjena.

17. člen

(poimenovanje pravnih oseb zasebnega prava)

- (1) Firma oziroma ime pravnih oseb zasebnega prava in fizičnih oseb, ki opravljajo registrirano dejavnost, se vpiše v sodni register oziroma drugo uradno evidenco, če je, skladno s področnimi zakoni, v slovenščini.
- (2) Prevod firme oziroma imena v tuji jezik se lahko na območju Republike Slovenije uporablja samo skupaj s firmo oziroma imenom v slovenščini. Prevod pri tem v zapisu ne sme biti grafično bolj poudarjen kot firma oziroma ime v slovenščini.

⁸ Npr. Marko Snoj 2018.

Realno stanje v javnem pisnem diskurzu je pestro in raznoliko. A v primerih ljubljanskih javnih obvestil na slikah 8 in 9 jasno opazimo, da je slovenščina v primerjavi z angleščino vidno dominantna, v dveh razsežnostih: je na prvem mestu in v večji oziroma nevtralnejši (pokončno v primerjavi z ležeče) pisavi. Podoba napisov torej ikonično sporoča, da je slovenščina v tem javnem prostoru jezik z (naj)višjim statusom.

Sklep

Pisna obvestila in sporočila v javnem prostoru imajo ikonični potencial: njihova oblikovanost ter prostorska umeščenost osnovnemu jezikovnemu sporočilu dodajata različne sporočilne dimenzije. Te so odprte za interpretacijo in imajo zato različne psihološke in družbene učinke.

Literatura

- GRANDA, Stane, 1999: *Prva odločitev za Slovenijo: dokumenti z uvodno študijo in osnovnimi pojasnili*. Ljubljana: Nova revija.
- POGORELEC, Breda (ur.), 1983: *Slovenščina v javnosti. Gradivo in poročila posvetovanja o jeziku, ki je bilo v Portorožu, 14. in 15. maja 1979*. Ljubljana: Republiška konferenca Socialistične zveze delovnega ljudstva Slovenije in Slavistično društvo Slovenije.
- PRUNK, Janko, 1987: *Slovenski narodni programi: narodni programi v slovenski politični misli od 1848 do 1945*. Ljubljana: Društvo 2000.
- SNOJ, Marko, 2018: Pogled na slovensko jezikovno krajino. *Slavia Centralis* 11/2. 49–56.
- STABEJ, Marko, 2006: Jezikovna opremljenost mesta in meščanov. Irena Novak Popov (ur.): *Mesto in meščani v slovenskem jeziku, literaturi in kulturi*. 42. seminar slovenskega jezika, literature in kulture. Ljubljana: Univerza v Ljubljani. 11–21.